Lausunto
18.11.2021

Valtionvarainvaliokunta
Eduskunta

HE 212/2021 Energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

- Kierrätysteollisuuden siirtäminen sähköveroluokkaan II on erittäin kannatettavaa.
- Uudet teolliset kiertotalouden prosessit eivät kaikilta osin mahdu vuoden 2008 toimialaluokitukseen.
- HE:n perusteluita on täydennettävä sen varmistamiseksi, että kierrätysteollisuuden toiminnot pääsevät myös käytännössä alemman sähköveroluokan piiriin.

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry pitää erittäin kannatettavana kierrätysteollisuuden siirtämistä sähköveroluokkaan II, jonka piiriin muu teollisuus kuuluu.

Lakia sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kierrätysteollisuus rinnastetaan muuhun teollisuuteen. Tämä tehdään muuttamalla teollisuuden määritelmää (2 § kohta 6): teollisuudella tarkoitettaisiin ammattimaista kasvihuoneviljelyä, Tilastokeskuksen vuoden 2008 toimialaluokituksen (TOL 2008) pääluokkaan C (teollisuus) ja B (kaivostoiminta ja louhinta) **sekä pääluokan E (vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito) alaluokkaan 38320 (lajiteltujen materiaalien kierrätys) kuuluvaa toimintaa**.

Lähtökohtaisesti esitys on myönteinen ja vastaa hyvin tarpeeseen kohdella kierrätysteollisuutta tasaveroisesti muun teollisuuden kanssa, mitä eduskunta on tuonut esiin energiaverotuksen aiemman muutoksen yhteydessä (VaVM 31/2020 vp).

Toimialaluokitukseen perustuvassa määritelmässä on kuitenkin kaksi ongelmaa. Ensinnäkin **vuoden 2008 toimialaluokitus ei tunnista kaikkia kehittyvän kiertotalouden teollisia kierrätysprosesseja**. EU:ssa onkin käynnissä toimialaluokitusten uudistus, jonka luonnoksissa esitetään muutoksia juuri toimialaluokkaan 38.3. Toimialaluokan 38320 nykykuvausta ei tule pitää tältä osin tyhjentävänä. Toiseksi **riskinä on, että oikeutus alempaan sähköveroluokkaan tulkitaan ahtaasti yrityksen päätoimialan mukaan**. Kierrätysteollisuudessa on kuitenkin tavanomaista, että samalla yrityksellä on erilaista liiketoimintaa, sekä jätteen keräystä ja lajittelua että sen teollista käsittelyä. Myös niiden yritysten, joiden päätoimialaluokka on muu kuin lajiteltujen materiaalien kierrätys (38320), teollisten käsittelylaitosten tulisi kuulua alemman sähköveroluokan piiriin.

Tarkoituksenmukaista olisi täsmentää esityksen perusteluita niin, että kierrätysteollisuuden toiminnot rinnastettaisiin laajasti teollisuuteen lukematta kuitenkaan teollisuuden piiriin esimerkiksi jätteen keräystä tai muita palvelutoimintoja. Oleellista on, että **yrityksen voimassa olevasta toimialaluokituksesta riippumatta kierrätysteollisuusyrityksen teollinen toiminta on oikeutettu alempaan sähköveroluokkaan, silloin kun toiminta on luonteeltaan laitosmaista ja sen tuotoksena syntyy raaka-aineita, välituotteita tai tuotteita** talouden muihin prosesseihin. Täsmennykset vähentävät tulkintaepävarmuuksia ja esimerkiksi verohallinnon selvitys- ja muuta hallinnollista työtä.

Pykäläkohtaisiin perusteluja tulisi täydentää esimerkiksi seuraavalla virkkeellä:

> ***Teollisuuteen kuuluvaksi katsotaan myös toimialaluokkaan 38320 rinnastettava toiminta, vaikka yrityksen päätoimiala kuuluisi toiseen toimialaluokkaan.***

Vaihtoehtoisesti perusteluissa olisi mahdollista rajata pois toimintoja, jotka eivät yksinään rinnastu teollisuuteen. Tällaisia toimintoja olisivat jätteen keräys, kuljetus, siirtokuormaus, tarkistus, paalaus ja puristus. Pelkkä osien purkaminen tai jätteen korjaaminen sellaisenaan uudelleen käytettäväksi eivät myöskään rinnastuisi teolliseen toimintaan.

Soveltamisalaan kuuluvat toiminnot

Esityksen perusteluissa tulisi luetella esimerkinomaisesti soveltamisalaan kuuluvia toimintoja. Esityksessä tulisi täsmentää, millaisia ovat teolliseen toimintaan rinnastuvat toiminnot kierrätysteollisuudessa.

Biokaasu ja kierrätysravinteet ja -lannoitteet

Biokaasulaitoksessa jätteistä ja muista virroista jalostetaan kahta eri päätuotetta: biometaania sekä kierrätysravinteita ja -lannoitteita. Esityksen perusteluissa olisi syytä mainita, että biokaasun tuotanto ja kierrätysravinteiden ja -lannoitteiden valmistus rinnastetaan teolliseen toimintaan. Biokaasun osalta tarkoitetaan sekä raakakaasun tuotantoa että jalostettua kaasua paineistettuna tai nesteytettynä.

Infrarakentamisessa käytettävä uusioraaka-aineet

Kierrätysteollisuudessa käsitellään rakentamisen ja purkamisen jätteitä sekä erilaisia maa-aineksia, joista valmistetaan uusioraaka-aineita etenkin infrarakentamisen tarpeisiin. Näitä uusioraaka-aineita käytetään esimerkiksi teiden ja muiden maarakennuskohteiden rakennekerroksissa korvaamassa luonnonkiviaineksia. Ehdotetun kohdan 6 tulee kattaa myös tällainen uusioraaka-aineiden teollinen valmistus ja kohdan perusteluissa tulisi mainita esimerkinomaisesti Mara-asetuksen mukaiset materiaalit ja niiden hyödyntäminen (Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa 843/2017).

Esimerkiksi purkubetonia käsitellään lajittelemalla, pulveroimalla, murskaamalla ja seulomalla betonimurskeeksi, joka voi olla joko CE-merkitty tuote tai edelleen juridisesti jätettä. Jätteestä jalostettua betonimursketta ei kuitenkaan käytetä minkään tavaran teollisessa valmistuksessa, vaan esimerkiksi teiden, parkkipaikkojen, hallien ja muiden pohjien rakennekerroksissa muiden materiaalien korvikkeena.

Autojen kierrätys

Autojen romutus murskauslaitoksessa on keskeinen osa metallien kierrätysprosessia ja luonteeltaan laitosmaista teollista toimintaa, jossa murskauksessa (=romutuksessa) ja sitä seuraavissa useissa mekaanisissa ja fysikaaliskemiallisissa prosessivaiheissa auton osista jalostetaan raaka-aineita ja välituotteita metalli-, muovi-, auto-, akku- ja energiateollisuuden käyttöön. Sen sijaan pelkästään autojen purkaminen (autopurkaamo) ei ole teolliseen toimintaan rinnastettavaa.

Kierrätyspolttoaine ja puuhake

Kierrätysteollisuus valmistaa kierrätyskelvottomista jätteistä erilaisia polttoaineita. Kierrätyspolttoaine (REF) on standardisoitu polttoaine, jota energiateollisuus käyttää rinnakkaisena polttoaineena korvaamassa fossiilisia polttoaineita. Erotuksena jätteen polttamiseen suoraan jätteenpolttolaitoksissa kierrätyspolttoaineen valmistus perustuu teolliseen prosessiin, jossa jätettä lajitellaan, murskataan ja seulotaan. Valmiin kierrätyspolttoaineen tulee täyttää standardin mukaiset vaatimukset esimerkiksi kosteudesta, lämpöarvosta ja raskasmetallien pitoisuuksista.

Myös puujätteistä ja metsäteollisuuden sivuvirroista valmistetaan laitoskäsittelyssä puuhaketta energiana hyödynnettäväksi. Vastaavasti kuin muiden polttoaineiden teollisen tuotannon tulee kierrätyspolttoaineen ja puuhakkeen valmistuksen rinnastua teolliseen toimintaan. Perusteluja tulee tältä osin täsmentää.

Vaarallisen jätteen kierrätys

Myös vaarallista jätettä (ent. ongelmajäte; TOL 3822) voidaan käsitellä teollisesti kierrätettäväksi. Esimerkiksi öljyjätteistä valmistetaan käsittelemällä uusia voiteluöljytuotteita ja öljytisleistä polttoainetta teollisuudelle kivihiilen korvikkeeksi. Öljyjätteen käsittely ja siitä syntyvän välituotteen käsittely valmiiksi voiteluöljytuotteeksi ovat molemmat luonteeltaan teollisia. Myös kierrätyspolttoaineet koostuvat osin vaarallisista jätteistä. Niin ikään kemikaalijätteitä voidaan kierrättää esimerkiksi veden käsittelyn tarpeisiin ja teollisista jätevesistä voidaan ottaa esimerkiksi ravinteet talteen ja valmistaa niistä kierrätysravinteita.

Biokaasun verotus

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry kannattaa biokaasun verottomuutta lämmitys- ja työkonekäytössä. YTP kannattaa myös esitystä siitä, että biokaasun verokohtelu lämmitys- ja työkonekäytössä on samanlaista riippumatta siitä, käytetäänkö kaasua verkon kautta tai sen ulkopuolella. Vaikka siirtoverkossa oleva biokaasu ohjautuu tällä hetkellä pääosin liikennekäyttöön, arvioidaan, että siirtoverkon kautta tapahtuva lämmityskäyttö tulee jatkossa lisääntymään teollisuuden siirtyessä hiilineutraaleihin polttoaineisiin. Verotuksella on vaikutusta sekä kaasua käyttävän teollisuuden investointeihin että kaasuinfrastruktuuri-investointeihin.